

۱- راهداری

راه یکی از سرمایه‌های ملی و بهترین عامل توسعه اجتماعی و اقتصادی یک کشور می‌باشد، به شکلی که هرچه نسبت به گسترش شبکه راه‌های یک کشور اقدام گردد، در جهت توسعه آن گام برداشته شده است. بر همین اساس بهبود و توسعه شبکه را هها در کلیه کشورها به عنوان یکی از مهمترین شاخص‌ها و زیرساخت‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی و حتی فرهنگی محسوب می‌شود. در همین راستا باید یادآور شد که در کشور ما به علت ظرفیت‌پذیری فوق‌العاده شبکه راه‌های زمینی که بیش از ۹۰ درصد از کل حمل و نقل ملی را ساماندهی می‌کند، نقش و جایگاه راهداری از اهمیت بیشتری برخوردار است. از اینرو سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای به عنوان متولی نگهداری، بهسازی و ایمن سازی راه‌های کشور جایگاه ویژه‌ای در توسعه ملی و افزایش بهره‌وری اقتصادی کشور دارد. در این عرصه برخی از وظایف سازمان عبارتند از:

- تنظیم خط‌مشی‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های راهداری و ایجاد هماهنگی در سطح ملی جهت پیاده‌سازی آنها
- تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های فنی و اجرایی جهت نگهداری را هها، ابنیه فنی و ساختمان‌های مربوط به راه
- احداث، بهره برداری، توسعه و نگهداری ابنیه و تاسیسات موردنیاز جهت استفاده بینه از راه و ارائه خدمات مناسب راهداری
- بررسی و تعیین نوع، تعداد و مشخصات ماشین‌آلات، ادوات و وسایل موردنیاز راهداری
- مطالعه و بررسی و هماهنگی در اجرای طرح‌های موردنیاز در توسعه و نگهداری شبکه راه‌ها و ابنیه فنی و ابلاغ دستورالعمل‌های لازم
- مدیریت و همکاری در امر برنامه‌ریزی راهداری و اقدام در جهت برقراری ارتباط مستمر و موثر با ادارات کل راه و ترابری استان‌ها جهت پیاده سازی آنها
- تهیه و تدوین ضوابط و استانداردهای راه‌ها و تعیین میزان حریم راه و بررسی طرح‌های تاسیساتی، روشنایی، احداث تونل‌ها و سایر عملیات موردنیاز و نظارت بر نحوه اجرای طرح‌های مذکور
- راهبری و نظارت بر فعالیت‌های ادارات کل راه و ترابری استان‌ها در امور راهداری و انجام هماهنگی لازم با آنها

۲- حمل و نقل جاده‌ای

بخش حمل و نقل جاده‌ای با دارا بودن آمار سالیانه جابجایی حدود ۶۰۰ میلیون تن کالا، ۹۰۰ میلیون نفر مسافر، ۱۰ میلیون تن ترانزیت کالا، بیش از ۹۰ درصد جابجایی کالا و مسافر را به تنهایی انجام می‌دهد. این نکته حائز اهمیت است که بخش دولتی هیچ دخالتی در امور تصدی‌گرایانه این عرصه نداشته و نقش آن محدود به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت‌های کلان می‌باشد.

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای به عنوان تشکیلات اصلی نهاد حمل و نقل عهده‌دار وظایف دولت در این بخش می‌باشد. برخی از وظایف اصلی این سازمان در حوزه حمل و نقل عبارتند از: تهیه و تنظیم لوایح، تصویب بنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم در خصوص امور ترابری داخلی و بین‌المللی و ارائه آنها به مراجع ذیصلاح جهت تایید و تصویب احداث، بهره‌برداری، توسعه و نگهداری پایانه‌های عمومی وسایل نقلیه باربری و سایر تاسیسات مورد نیاز

- نظارت و عملکرد شرکت‌های مسافربری مستقر در پایانه‌های مسافری به منظور حصول اطمینان از حسن اجرای ضوابط و مقررات جابجایی مسافر
- صدور مجوز فعالیت شرکت‌های حمل و نقل جاده‌ای و سایر پروانه‌ها و مجوزهای لازم در فعالیت‌های حمل و نقل داخلی و بین‌المللی
- بررسی و تعیین نوع، تعداد و مشخصات ناوگان موجود و مورد نیاز حمل و نقل جاده‌ای و همکاری در تامین و توزیع آنها
- جمع‌آوری و تنظیم آمار و اطلاعات پای‌های حمل و نقل جاده‌ای با همکاری سازمان‌ها و موسسات ذیربط و تشکیل بانک اطلاعاتی حمل و نقل جاده‌ای کشور
- صدور مجوزهای احداث تاسیسات و مجتمع‌های خدماتی و رفاهی بین‌راهی و مراکز معاینه فنی خودروهای سنگین توسط بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی
- صدور مجوز بهره‌برداری ویژه از شبکه راه‌های کشور جهت تردد وسایل نقلیه خارجی و عبور بارهای ترافیکی
- برنامه‌ریزی و نظارت در اجرای آموزش‌های مورد نیاز دست‌اندرکاران و رانندگان حمل و نقل عمومی از طریق مراکز آموزشی داخلی و خارجی

۳- ارتقاء ایمنی عبور و مرور و مدیریت ترافیک جاده‌های کشور

همانگونه که راه، عامل توسعه و بهره‌وری اقتصادی کشور و حتی ارتقاء سطح رضایتمندی از زندگی می‌باشد، بالقوه می‌تواند نقش تخریب و از بین بردن منابع انسانی و اقتصادی را نیز بر عهده گیرد، چرا که در صورت عدم مدیریت درست در بهره‌برداری از راه‌های کشور صدمات جانی و خسارات اقتصادی آن به مراتب می‌تواند زیانبارتر از مزایای آن باشد.

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای به عنوان مدیر و برنامه‌ریزی عبور و مرور و ناظر در استفاده بهینه از شبکه سراسر راه‌های کشور نقش و جایگاه بسیار مهمی در ایجاد ایمنی عبور و مرور و برقراری استفاده درست از راه‌های کشور دارد. برخی از اقداماتی که این سازمان در این زمینه انجام می‌دهد عبارتند از:

- تدوین استانداردها و مشخصات فنی مورد استفاده در وسایل نقلیه و زمینه‌سازی در اجرای آنها
- براساس ساماندهی مراکز معاینه فنی

- تدوین و پیشنهاد قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم در امور ایمنی و بهره‌برداری حمل و نقل و پیگیری سیر مراحل استصوابی توسط مراجع مربوط

- بررسی و تدوین دستورالعمل‌های کنترل و نظارت در امور حمل و نقل و ترافیک و زمینه سازی در اجرای قوانین و مقررات براساس همکاری و هماهنگی با پلیس راه

- مدیریت امور حمل و نقل محمولات ویژه و خطرناک در راههای کشور

- نظارت بر نحوه اجرای مقررات حمل و نقل بار نظیر آئین‌نامه‌های مهار بار در انواع وسایل نقلیه

- گردآوری آمار و ساماندهی اقلام اطلاعاتی ایمنی حمل و نقل جاده‌ای و ارائه راهکارهای لازم به منظور ارتقاء سطح ایمنی کاربران جاده‌ای

- بررسی و تحلیل تصادفات و تلفات جاده‌ای و ارائه راهکارهای اصلاحی و اجرایی

- بررسی و تحلیل تخلفات و حوادث وسایل نقلیه عمومی و رسیدگی به عملکرد شرکت‌ها و رانندگان حمل و نقل جاده‌ای

- طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های ایمنی جاده‌ای و بررسی و ارزیابی نتایج عملیاتی آنها براساس مطالعات میدانی و روشهای آماری

- بررسی، مطالعه و بکارگیری تجهیزات و فناوری‌های نوین در کنترل ایمنی حمل و نقل جاده‌ای

- پیگیری انجام امور امدادرسانی به حادثه‌دیدگان در راه‌ها در قالب عملیات امداد و نجات، امداد پزشکی و امداد فنی

۴- توسعه ترانزیت و حمل و نقل بین‌المللی

موقعیت ژئوپولتیکی مناسب ایران و قرار گرفتن در مسیر کریدورهای مهم بین‌المللی حمل و نقلی و دسترسی به آب‌های گرم، موقعیت مناسبی را جهت ترانزیت کالا از کشور فراهم نموده است. باتوجه به محوریت راه‌های زمینی در امر ترانزیت کشور، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای جهت بهره‌مندی از این موقعیت ممتاز برپایه گسترش همکاری‌های منطق‌های و بین‌المللی و شرکت در مجامع جهانی در بخش حمل و نقل جاده‌ای و احداث و ساماندهی پایانه‌های مرزی گام‌های بزرگی در عرصه ترانزیت کالا از کشور در سال اخیر برداشته شده است. از جمله اقدامات سازمان در این عرصه عبارتند از:

- برنامه ریزی، سیاستگذاری، تنظیم امور و نظارت بر توسعه و افزایش دسترسی به سهم بهینه بازارهای جهانی در مبادلات ترانزیتی

- هماهنگ سازی سیاست‌های حمل و نقلی، قوانین و مقررات و نظارت بر حسن اجرای موافقتنامه‌های بین‌المللی حمل و نقلی جاده‌ای

- برنامه ریزی و سیاست‌گذاری در جهت تهیه و تدوین استانداردهای لازم، کاهش هزینه و زمان و بهره‌برداری بهینه و افزایش بهره‌وری در چارچوب قوانین و مقررات حمل و نقل بین‌المللی، موافقتنامه‌ها و یادداشت‌های تفاهم معتبر

-پیگیری، برقراری ارتباط و هماهنگی با دستگاهها و سازمانهای ذیربط داخلی و خارجی جهت اجرای موافقتنامه‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی حمل و نقل جاده ای در رفع موانع و مشکلات احتمالی -ایجاد تسهیلات حمل و نقلی جهت صادرکنندگان کالاهای صادراتی با همکاری سازمان‌های ذیربط، در چارچوب سیاست‌ها و قوانین حمایت از توسعه صادرات کشور

-بررسی درخصوص صدور مجوزهای لازم جهت تاسیس و اجازه فعالیت شرکتهای حمل و نقل بین‌المللی و اقدام در راستای تسهیل عملیات حمل و نقل ترانزیتی کالا و مسافر خارجی از طریق مرزهای زمینی کشور

-برنامه ریزی جهت ساخت، بهره برداری، نگهداری و مدیریت پایانه های مرزی و نظارت و پیگیری امور مربوط به جمع آوری اطلاعات و هماهنگی فعالی آنها در کلیه پایانه‌های مرزی کشور

-تهیه و مبادله پروانه های مورد نیاز تردد متقابل وسایل نقلیه حمل بار و مسافر و نظارت بر حسن اجرای موافقت نامه های ترانزیتی و یادداشت های تفاهم دو یا چند جانبه حمل و نقل جاده‌ای

-بررسی پروانه ها و مجوزهای صادره توسط دول خارجی و تعیین میزان عوارض از ناوگان حمل و نقل بین المللی بار و مسافر

۵- سیستم‌های حمل و نقل هوشمند

در راه‌های کشور، علاوه بر ارتقاء سطح (ITS) توسعه سیستم‌های حمل و نقل هوشمند خدمات و کاهش هزینه ها، نقش موثری در ارتقاء ایمنی دارد و در بسیاری از موارد منجر به کاهش آمار تصادفات و تلفات رانندگی و بهبود و ارتقای شاخ صهای ایمنی شده است.

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای اهتمام دارد که با توسعه سیستم های نوین نظارتی و کنترلی در مدیریت ترافیک جاده‌ای، توسعه مراکز مدیریت راه‌های کشور، تجهیز راه‌های کشور به ابزارهای ثبت تخلفات سرعت، پوشش کامل آزادراه‌ها و بزرگراه‌های شریانی کشور سرعت متغیر، (VMS) به دستگاه‌های ترافیک شمار برخط و نصب تابلوی پیام متغیر و نیز تجهیز دستگاه هواشناسی جاد های در نقاط حساس و مهم کشور، کیفیت (VSL) استفاده از راه‌های کشور را ارتقاء بخشد. در این راستا برخی دیگر فعالیت‌های سازمان عبارتند از:

-برنامه‌ریزی، طراحی، نظارت و بهره‌برداری از سیستم‌های نظارتی و گردآوری داده‌های برخط در راه‌ها و سایر نهادهای مرتبط

-مدیریت ترافیک و اطلاع‌رسانی تصادفات و فعالیت‌های کارگاهی منجر به محدودیت تردد و نظارت بر عملیات در رفع راه‌بندان‌ها

-نظارت مستمر بر وضعیت لحظه‌ای ترافیک جاده‌ای، تشخیص به هنگام وقایع محل تردد و هماهنگی جهت رفع آنها

-اطلاع‌رسانی به موقع به مردم در زمینه انتخاب مسیر، شرایط جاری و وضعیت آینده راهها
بوسیله تجهیزات در دسترس

-ارتباط مستمر با کلیه مراجع مرتبط جهت کاهش مشکلات ترافیکی و تبادل اخبار و اطلاعات و
هماهنگی با سازمان‌های خدمات‌رسان در جاده‌ها برای تقویت عملیات پاسخگویی به وقایع و
استفاده بهینه از امکانات

-هدایت، راهبری و بهره‌برداری از تابلوهای متغیر اخباری و اخطاری در جاده‌ها و سایر معابر برای
اطلاع‌رسانی برخط به مردم از وضعیت جاری و آتی ترافیک و جاده

-برنامه‌ریزی به منظور افزایش سرعت پاسخگویی به وقایع رخ داده در جاده‌ها، جهت جلوگیری از
مسدود ماندن جاده و پیشگیری از وقوع حوادث ثانویه